

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

BARNE OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivkode:	431.0
Dato:	23.9.2009
Saksnr:	2007/02425

- 095

18. september 2009

Vår ref: 423.41 /LH
Deres ref: 200702425-
/KHT

Kommentar til ekspertgruppens rapport - Utredning om ungdoms fritidsmiljø og deltakelse og innflytelse lokalt

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) viser til brev fra departementet og takker for anledning til å komme med kommentarer på denne rapporten.

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner er en paraplyorganisasjon for over 80 ulike barne- og ungdomsorganisasjoner. Med sine over 10 000 lokallag er fritidsmiljø og barn og unges rett til innflytelse og medvirkning svært viktig for våre organisasjoner. Selv om mangfoldet av aktiviteter og størrelser er stort blant LNUs medlemsorganisasjoner, har alle organisasjonene til felles at de har aktivitet som skjer lokalt.

Generelle kommentarer til ekspertgruppens rapport

Utredningen ekspertgruppen har gjort på vegne av Barne- og likestillingsdepartementet er på mange måter et svært solid stykke arbeid som evner å se barn og unge i et helhetsbilde.

Å ha medbestemmelse for eget liv og egen hverdag er en forutsetning for å kunne leve et fullverdig liv. Derfor må barn og unges mulighet til medvirkning og innflytelse styrkes gjennomgående i alle deler av samfunnslivet.

LNU syns derfor det er fint at rapporten fremhever at det å gi barn og unge reel innflytelse og medvirkning ikke kun er et statlig ansvar, men at det også er et ansvar for privat sektor.

Barne- og ungdomsfeltet preges i dag av mangel på helhet, og dette mener LNU det må tas tak i. Som rapporten selv sier i kapittel 3.5: "Derimot kan det være et poeng å samle og tydeliggjøre de lover og regler som allerede gjelder. Det er ikke usannsynlig at både kommunale ledere og politikere kan tro at dette feltet er mer "lovtomt" enn det faktisk er."

Oppfatningen av denne "lovtomheten" deler også LNU. Dessverre er det slik at kunnskapen om barn og unges rett til innflytelse og medvirkning er for dårlig på en rekke områder i samfunnet. Det er derfor viktig at det gjøres et arbeid for å synliggjøre at barn og unge er en ressurs, og at de har rettigheter når det gjelder å kunne påvirke lokalt. Kunnskap og synliggjøring av dette er en forutsetning for å få til en helhetlig barne- og ungdomssatsning.

Rapporten, sammen med *NOU:Fritid med mening*, danner et godt grunnlag for å lage en helhetlig barne- og ungdomspolitik. Det er derfor viktig at Barne- og likestillingsdepartementet bruker denne rapporten aktivt for å jobbe for tiltak som gir barn og unge et godt fritidsmiljø de selv har innflytelse over.

Lovfesting av ungdomsplaner

LNUs Barne- og ungdomsting vedtok i april 2009 resolusjonen "Helhetlig barne- og ungdomspolitik nå!" Denne resolusjonen tok blant annet opp lovfesting av ungdomsplaner. Gjennom utvikling av lokale og nasjonale, helhetlige ungdomsplaner vil man se barn og unges hverdag under ett. Slike planer må involvere barn og unge på alle plan, både i skolen, frivillige organisasjoner og fritidsklubber, i nærmiljøet og alle relevante arenaer. LNU ønsker derfor lovfesting av lokale, regionale og nasjonale handlingsplaner for ungdomspolitik.

Gjennom å utarbeide ungdomsplaner for alle nivå - lokalt, regionalt og nasjonalt- vil man få helhet i barne- og ungdomssatsningen. Planene må være tverrsektorielle, slik ekspertgruppen foreslår. Å skape gjennomgående ungdomsplaner for alle offentlige nivå, med samme navn, og funksjon om å styrke barn og unges innflytelse, vil gi en viktig signaleffekt om å sette barn og unge på dagsorden. Dette vil også gjøre planene enklere å utforme og vedta, da man enklere vil se helhetsbildet og dermed se tiltakene i en sammenheng.

Det er ikke noe motsetningsforhold, slik LNU ser det, mellom å lovfeste at det skal finnes et minimum av planer og organer for barn og unges deltakelse og innflytelse, og å opprettholde kommunens selvråderett. Innenfor en slik lovfesting vil det være mulighet for kommunene å tilpasse ordningene sine lokale forhold. En slik tilpasning er en forutsetning for at tiltakene i planene skal fungere. LNU støtter derfor rapportens forslag om lovfesting av tverrsektorielle ungdomsplaner.

Retningslinjer for ungdomsråd

Når barn og unge skal gies medvirkning og innflytelse er det essensielt at barn og unge får gjøre dette på egne premisser. Dette understreker også rapporten tydelig. Dessverre ser man altfor ofte at barn og unge tres inn i "voksenstrukturer" som ikke passer de unge. Skal barn- og unges deltakelse gi resultater må innflytelsen skje de unges premisser, og ikke ved å plassere barn og unge inn i allerede etablerte strukturer som et ungdomsalibi for kommunens barne- og ungdomspolitik. Et resultat av dette er at man får "ungdomsstrukturer" som ikke fungerer, og man har sett eksempler på at man legitimerer å ikke gi barn og ung innflytelse fordi slike strukturene ikke har fungert. LNU, i likhet med ekspertgruppa, mener at hvis ikke innflytelsen blir gitt på barn og unges egne premisser, vil man ende med løsninger som ikke fungerer. LNU syns derfor det er veldig bra at dette understrekes flere steder i rapporten.

"Dersom man ønsker fungerende ungdomsråd og at ungdom skal delta i politikken i kommunene eller i fylket, må ungdomsrepresentantene få reell innflytelse, og ikke kun være høringsinstans."

(Fra Gruppen for Ungdomsdemokrati (KRD2007))

Å anerkjenne ungdomsråd som et reelt politisk organ som også er med å løfte frem saker, betyr å gi ungdomsrådene rom for å kunne jobbe med alle saker rådet finner relevante, ikke kun typiske "ungdomssaker". Dette er viktig å understreke i retningslinjene for ungdomsråd.

LNU mener det er et viktig poeng at slike strukturer knyttes direkte til politisk ledelse i kommunene, fremfor kommuneadministrasjonen. Strukturene må forankres direkte under rådmannen, og ikke under evt. barne- og ungdomsavdeling i kommunene. Hvis man ønsker et reelt politisk organ, må man anerkjenne at det er et tverrsektorielt anliggende, og at det derfor må forankres hos politisk ledelse. LNU støtter derfor ekspertgruppen på dette punktet.

Representativitet i ungdomsstrukturer.

I forbindelse med utarbeidelse av nasjonale retningslinjer for ungdomsråd bør det opparbeides et minstekrav for representativitet knyttet til utvalget av representantene til rådet.

Ved å benytte seg av ungdomsskole og videregående skole, vil man nå bredt ut i rekrutteringen. Dette drøfter også ekspertgruppa i sin rapport. Oppfølgingstjenesten i kommunen tillegges i tillegg et ansvar for å rekruttere ungdom som har falt ut av skole og utdanning. På denne måten vil man få ungdomsråd som har representativitet.

Prøveordning 16-årig stemmerett

Kommunal- og regionaldepartementet vedtok i 2008 at det ved lokalvalget i 2011 skulle gjennomføres en prøveordning med 16-årig stemmerett.

Så langt har over fjerdedel av Norges kommuner søkt om å få delta i prøveordningen.

Avsnitt 11.2 i rapporten skriver *"Ekspertgruppa støtter forslaget om å prøve ut 16-årig stemmerett ved lokalvalg."* Barn og unges rett til innflytelse og medvirkning er en viktig del av LNUs arbeid, og siden ungdom sitter på verdifull kunnskap om sine lokalmiljø mener vi de er en naturlig og viktig del av lokaldemokratiet. Av denne grunn har også LNU vært en ivrig forkjemper for at prøveordningen skal finne sted.

Videre i avsnitt 11.2 står det å lese *"Vi vil foreslå at det ved skolevalgene som avholdes samtidig med Stortings- og sametingsvalget høsten 2009, gjennomføres en "folkeavstemming" blant landets videregående elever om dette. Tiltror vi ungdom over 16år å ha stemmerett ved lokalvalg, må vi samtidig ha tiltro til at de kan "stemme" over denne muligheten som en rettighet."*

LNU stiller seg undrende til ekspertgruppas forslag her. Kommunal og regionaldepartementet har allerede vedtatt at prøveordningen skal gjennomføres i 2011. LNU ser ingen grunn til å stemme over et allerede vedtatt prosjekt. Intensjonen med en prøveordningen er å kartlegge hvordan 16-årig stemmerett fungerer og på bakgrunn av prosjektets evaluering vurdere en eventuell senking av stemmerettsalderen. En "folkeavstemming" i forbindelse med skolevalgene i høst er likevel for sent å implementere nå.

Demokratiet blir, slik LNU ser det, bare bedre jo flere som deltar. Av denne grunn kan LNU ikke se noen grunn til at ekspertgruppen ikke skal støtte opp om den vedtatte prøveordningen. LNU er derfor skuffet over at ekspertgruppen ikke går lengre i sine tiltak når det gjelder å gi 16- og 17-åringer innflytelse.

Standardiserte ungdomsundersøkelser

LNU støtter ekspertgruppas forslag til tiltak om å utvikle standardiserte ungdomsundersøkelser for kommunene. Dette vil være interessant i forskningsøyemed, gjøre det mulig å evaluere og videreutvikle tiltak, i tillegg til å synliggjøre tilfeller hvor barn og unge ikke har tilstrekkelige kanaler for å nå frem i lokaldemokratiet.

Utforming av skoleringsopplegg for politikere om ungdom og demokratisk deltakelse.

Tiltak 7 i ekspertgruppas rapport sier at *"Kommunenes Sentralforbund (KS) i sitt folkevalgt-program utformer et skoleringsopplegg for ungdom, demokrati og deltakelse"*.

Per i dag har Kommunenes Sentralforbund ingen uttalt satsning på barn og unge, og av denne grunn syns LNU at aktører med mer kjennskap til tematikken burde engasjeres til utviklingen av opplegget. LNU støtter forslaget om å opprette et skoleringsopplegg, men stiller seg tvilende til at KS har tilstrekkelig kompetanse og kunnskap om barn og unges medvirkning til å kunne utarbeide et slikt opplegg. LNU vil derfor foreslå at det settes av midler til å engasjere andre aktører til å skape dette skoleringsopplegget.

Generell kommentar til barn og unges representasjon

Barn og unge sitter på verdifull kunnskap og kompetanse lokalt, men er per i dag klart underrepresenterte i offentlige råd og utvalg.

Tall fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet viser at aldersgruppa 16-29år er underrepresentert sammenlignet med prosentdelen de utgjør i befolkningen generelt. Tabellen hentet fra Fornyings- og administrasjonsdepartementets nettsider viser dette, og det er et stort arbeid som må gjøres for å sørge for at barn og unge får en rettmessig representasjon i offentlige råd og utvalg.

"Tabell 3.6 Medlemmene fordelt etter alder likna med aldersfordelinga i befolkninga i prosent.

	Prosentdel av utvals-, styre- og rådsmedlemmene	Prosentdel av folkemengda pr. 01.01.2009
16-29 år	4	19
30-49 år	32	29
50-64 år	49	19
65 el. eldre	15	15

LNU mener at det skal sitte representanter fra barn og unge i alle fora som behandler saker av betydning for barn og unge, og håper dette tas tak i fra departementets side.

Med vennlig hilsen

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

Bjarne Dæhli
Leder

Tale Hungnes
Generalsekretær